

УДК 37.091.12:347.78-047.22

**ПРАВОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ З ОХОРОНИ АВТОРСЬКОГО ПРАВА
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДІВ: МІЖНАРОДНИЙ АСПЕКТ**

Олександр Радкевич,

*кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник
лабораторії зарубіжних систем професійної освіти і навчання
Інституту професійно-технічної освіти НАПН України*

КЛЮЧОВІ СЛОВА:

педагогічні працівники, професійно-технічні навчальні заклади, охорона авторського права, міжнародні договори, конвенції

Реферат

У статті розкриваються питання охорони авторських прав педагогічних працівників професійної школи в частині міжнародних систем охорони авторських і суміжних прав. Акцентовано увагу міжнародним конвенціям та міжнародним договорам, ратифікованим Україною.

Увагу приділено: Всесвітній Конвенції про авторське право 1952 року, головна мета якої – створення універсального режиму для охорони і захисту авторських прав на літературні, наукові і художні твори на міжнародному рівні.

Розглянуто Конвенцію про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення аудіотворів спрямовану на охорону інтересів виробників фонограм, громадян інших країн-учасниць, від виробництва копій без згоди виробника і від ввозу таких копій кожного разу, коли згадане виробництво або ввіз здійснюється з метою розповсюдження їх або їхніх копій серед публіки;

Розкрито положення Бернської Конвенції про охорону літературних і художніх творів, основна мета якої – це охорона настільки ефективно, наскільки це можливо. Основне завдання – це забезпечення прав авторів на їхні літературні та художні твори. Бернською Конвенцією визначено чіткі критерії для надання такої правової охорони.

Досліджено положення Міжнародної Конвенції про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення, яка внесла в міжнародне законодавство цілий ряд дефініційних визначень, таких, як: «виконавці», «фонограма», «виробник фонограм», «публікація», «відтворення» «телерадіомовлення», «ретрансляція».

Проаналізовано Міжнародну Конвенцію про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення. Вона визначає, що охорона, надана виконавцям, включає можливість запобігати: здійсненню без їхньої згоди телерадіопередачі або публічних сповіщення їхнього виконання, за винятком, коли використовуване для телерадіопередачі або для публічного сповіщення виконання, яке вже було передане в ефір або здійснюється з використанням запису; здійсненню без їхньої згоди запису виконання, що не було предметом запису; відтворенню без їхньої згоди запису їхнього виконання, якщо первинний звуковий запис був здійснений без їхньої згоди; якщо відтворення здійснюється з іншою метою, ніж та, на яку виконавці дали свою згоду; якщо первинний звуковий запис здійснений відповідно до положень Статті 15, а відтворення відбувається з іншою метою, ніж зазначено в цих положеннях.

Приділено увагу Договору Всесвітньої організації інтелектуальної власності про виконання і фонограми. Основна його особливість полягає в тому, що він регулює права на авторську продукцію з моменту першого опублікування, відлік починається з кінця року, в якому фонограма була опублікована, або, в разі відсутності такого опублікування, упродовж 50 років з дня запису фонограми, коли був зроблений запис. Зауважимо на тому, що він ніяк не пов'язаний з іншими договорами, крім Бернської Конвенції, і не погіршує ніякі права та зобов'язання будь-яких інших договорів.

Зроблено висновок про те, що охорона поширюється на форму вираження, а не на ідеї, процеси, методи функціонування чи математичні концепції як такі. Компіляції даних або інша інформація в будь-якій формі, які за підбором й розташуванням є результатом інтелектуальної творчості, охороняються, як такі. Така охорона не поширюється на самі дані або інформацію й не стосується якого-небудь авторського права, що відноситься до самих даних або інформації, розміщеної в компіляції.

Постановка проблеми. Із розширенням доступу громадян України до отримання різносторонньої інформації нагальним стало забезпечення умов для її охорони від посягань та використання з протиправною метою. Це зумовлено тим, що вітчизняне законодавство у сфері охорони авторських і суміжних прав ще не забезпечує на належному рівні її правового супроводу.

Тому актуальним є огляд конвенцій і, зокрема, всесвітніх, котрі включають в себе правові нароби в частині охорони і захисту авторського права та суміжних прав численних країн.

Виходячи з довідки до **Всесвітньої конвенції про авторське право 1952 року**, варто вказати, що вона була розроблена і прийнята на спеціальній конференції і складена під егідою ЮНЕСКО й відбулася в Женеві у 1952 році.

Головна мета Конвенції – створення універсального режиму для охорони і захисту авторських прав на літературні, наукові і художні твори на міжнародному рівні. Маються на увазі такі різновиди творів, як: письмові, музичні, драматичні і кінематографічні, твори живопису, графіки та скульптури.

У Конвенції досить чітко регламентується порядок публікації творів, оформлення авторства, конкретні гарантії матеріальних і нематеріальних прав авторів. У ній зокрема передбачається, що період охорони авторського права не може бути коротшим життя автора, і додаючи ще 25 років після його смерті.

Якщо законодавством держави, учасниці Конвенції, передбачені два або декілька послідовних періоди охорони, то тривалість першого з них не може бути меншою за тривалість одного з мінімальних періодів, зазначених вище. Постанови даної Конвенції не стосуються фотографічних творів і творів прикладного мистецтва. Однак, у державах, що домовляються та надають охорону фотографічним добуткам, а також творам прикладного мистецтва, оскільки вони є художніми, строк охорони таких творів не може бути коротшим десяти років [1].

Приділяється увага правовим аспектам питань, пов'язаних з перекладом літературних творів. Встановлюється процедура видачі ліцензії-дозволу на переклад.

Для вивчення проблем, що стосуються застосування і дії Конвенції, створюються Міжурядовий комітет. До його складу входять представники 12 держав-сторін Конвенції, визначені з урахуванням принципу справедливого географічного представництва.

Дія цієї Конвенції поширювалася і в Україні, оскільки колишній Союз РСР приєднався до неї в 1973 році. Рішення Верховної Ради з цього приводу буде правовою підставою для продовження охорони прав українських авторів, сприятиме розширенню співробітництва України із зарубіжними країнами в цій сфері.

Конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їхніх фонограм була прийнята 29 жовтня 1971 року та ратифікована Україною 15 червня 1999 р. Законом № 738-14.

Згідно цієї Конвенції, кожна держава-учасниця зобов'язується охороняти інтереси виробників фонограм, котрі є громадянами інших країн-учасниць, від виробництва копій фонограм без згоди виробника і від ввозу таких копій кожного разу, коли згадані виробництво або ввіз здійснюється з метою розповсюдження їх або їх копій серед публіки. Це положення забезпечує захист прав іноземних осіб на їх авторську продукцію на території України.

За національним законодавством кожної держави-учасниці зберігається право **визначення юридичних заходів, за допомогою яких ця Конвенція буде застосовуватися** і які включатимуть один або більше з таких заходів: охорона за допомогою надання авторського права або іншого особливого права; охорона за допомогою законодавства щодо нечесної конкуренції; охорона за допомогою кримінальних санкцій.

Упущенням, на нашу думку, в цій Конвенції є те, що в ній не прописано, як держава-учасник буде здійснювати захист порушених прав. Таким чином, можна припустити, що здійснення захисту (самозахист) покладено на особу, яка перебуває в Україні. Однак, виникають проблеми відносно того, де саме буде відбуватися юрисдикційна форма захисту (звернення до суду): чи на території України (тобто на території, де було вчинено

правопорушення), чи за місцем реєстрації (проживання) іноземної особи. Ці питання вирішуються двосторонніми міжнародними договорами між країнами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Так, кожна держава-учасниця Конвенції про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їхніх фонограм, яка забезпечує охорону через надання авторського права або іншого особливого права, чи шляхом застосування кримінальних санкцій, може передбачати у своєму національному законодавстві обмеження щодо охорони інтересів виробників фонограм того ж характеру, що й ті, котрі допускаються відносно охорони інтересів авторів літературних і художніх творів.

Проте обов'язкові ліцензії можуть бути передбачені тільки в тому разі, коли задоволені такі умови:

1) відтворення призначається для використання виключно з метою навчання або наукових досліджень;

2) ліцензія дійсна тільки для відтворення на території держави-учасниці, компетентні органи якої надали ліцензію, і не буде поширена на експорт копій;

3) відтворення, здійснене на підставі ліцензії, передбачає право на справедливую винагороду, яка визначена згаданими органами із врахуванням, поряд з іншим, кількості копій, що будуть виготовлені [2].

Бернська Конвенція про охорону літературних і художніх творів була прийнята 24 липня 1971 року, однак ратифікована Україною лише 31 травня 1995 року.

Як бачимо з назви, Конвенція спрямована на охорону, а не на захист. Тому значна увага приділена питанню охорони художніх та літературних творів.

Така охорона застосовується до авторів, які є громадянами однієї з країн, що прийняли Конвенцію, стосовно їх творів, як випущених у світ, так і не випущених.

У контексті розуміння як авторського права, так і Бернської Конвенції важливе значення надається дефініціальному апарату. Так, під «випущеними у світ творами» треба розуміти ті з них, випущені за згодою їхніх авторів, яким би не був спосіб виготовлення примірників, за умови, якщо вони випущені в обіг у кількості,

здатній задовольнити розумні потреби публіки, беручи до уваги характер твору. Не рахується випуском у світ представлення драматичного, музично-драматичного або кінематографічного твору, виконання музичного твору, публічне читання літературного твору, повідомлення по проводах або передача в ефір літературних чи художніх творів, показ твору мистецтва та спорудження твору архітектури.

Таким чином, охорона застосовується: до авторів кінематографічних творів, виробник яких зареєстрований в одній з країн, що ратифікувала Конвенцію; до авторів творів архітектури, що споруджені в будь-якій країні союзу, або інших художніх творів, котрі є частиною будівлі чи іншої споруди, розташованої в будь-якій країні союзу.

За законодавством країн, що ратифікували Конвенцію, зберігається право визначати ступінь застосування їхніх законів до творів прикладного мистецтва та промислових малюнків і зразків, а також умови охорони таких творів, малюнків і зразків. Щодо творів, які охороняються в країні їх походження, винятково, як малюнки та зразки, то в інших країнах союзу може бути затребувана лише спеціальна охорона, яка забезпечується в даній країні малюнкам і зразкам; однак, якщо в даній країні не надається такої спеціальної охорони, то ці добутки охороняються як художні твори. Охорона, яка здійснюється даною Конвенцією, не поширюється на повідомлення про новини дня або на повідомлення про різні події, що мають характер простої прес-інформації [3].

На продовження процесу розвитку охорони авторських прав у світі в 1886 році десятьма державами було підписано Бернську Конвенцію про охорону літературних і художніх творів. У преамбулі Бернської Конвенції проголошено її мету: охороняти настільки ефективно й однаково, наскільки це можливо, права авторів на їхні літературні та художні твори. Бернською Конвенцією визначено чіткі критерії для надання такої правової охорони. Зараз учасниками цієї Конвенції є вже більше ста країн. За час, що минув від часу підписання перших міждержавних угод, поняття «інтелектуальна власність» і «права інтелектуальної власності» постійно уточнювалися, відповідно, й неодноразово переглядалися положення вказаних вище

Конвенцій. Такий багаторазовий перегляд зумовлений розвитком суспільних відносин у сфері авторського права – це об'єктивний і закономірний процес удосконалення міжнародної охорони прав інтелектуальної власності [4, с. 13]

Важливим у Бернській Конвенції є положення про її перегляд. Так, вона може підлягати перегляду з метою внесення змін, спрямованих на її вдосконалення. З цією метою почергово в країнах-учасниках проводяться конференції з проблемних питань.

Міжнародна Конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення від 26 жовтня 1961 р. Ратифікована Україною 20 вересня 2001 р.

Конвенція визначає, що охорона, надана нею, не торкається і ніяким чином не впливає на захист авторських прав на твори літератури і мистецтва. Тому жодне з положень цієї Конвенції не може розглядатися як таке, що завдає шкоди цій охороні.

Дана Конвенція внесла в національне законодавство цілу низку правових роз'яснень. Так, вона визначила, що:

1) термін «виконавці» означає: актори, співаки, музиканти, танцюристи або інші особи, які виконують роль, співають, читають, декламують, виконують або будь-яким іншим способом беруть участь у виконанні творів літератури чи мистецтва;

2) під «фонограмою» мається на увазі будь-який виключно звуковий запис звучання виконання або інших звуків;

3) під «виробником фонограм» мається на увазі фізична або юридична особа, яка першою здійснила звуковий запис звучання виконання або інших звуків;

4) під «публікацією» мається на увазі надання публіці примірників фонограми в достатній кількості;

5) під «відтворенням» мається на увазі виготовлення одного або кількох примірників запису;

6) під «телерадіомовленням» мається на увазі передача бездротовими засобами звуків або зображень і звуків для приймання публікою;

7) під «ретрансляцією» мається на увазі одночасна передача телерадіопродукції однієї організації мовлення іншою організацією мовлення [5].

Міжнародна Конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення зазначає, що охорона, що надається виконавцям, відповідно до цієї Конвенції, включає можливість запобігати:

1) здійсненню без їхньої згоди телерадіопередачі, або публічне сповіщення їхнього виконання, за винятком, коли використовуване для телерадіопередачі або для публічного сповіщення виконання вже було передане в ефір або здійснюється з використанням запису;

2) здійсненню без їхньої згоди запису виконання, що не було предметом запису;

3) відтворенню без їхньої згоди запису їхнього виконання;

4) якщо первинний звуковий запис був здійснений без їхньої згоди;

5) якщо відтворення здійснюється з іншою метою, ніж та, на яку виконавці дали свою згоду;

6) якщо первинний звуковий запис здійснений відповідно до положень Статті 15, а відтворення відбувається з іншою метою, ніж зазначена в цих положеннях.

Однак, є істотне виключення: якщо телерадіопередача здійснюється за згодою виконавців, то охорона щодо ретрансляції, здійснення запису з метою телерадіопередачі або відтворення такого запису з метою телерадіопередачі регулюється національним законодавством держави, в якій така дія здійснюється. Важливою приміткою є те, що держава, де проходить захист, не повинна позбавляти виконавців можливості регулювати на договірній основі їхні відносини з організаціями мовлення.

Строк охорони, яка надається відповідно до цієї Конвенції, триває, принаймні, до кінця двадцятирічного періоду, датованого з кінця року, в якому:

– був здійснений запис фонограм і включених до них виконань;

– мали місце виконання, не включені до фонограм;

– мала місце передача в ефір.

Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про виконання і фонограми був прийнятий 12 грудня 1996 р. Ратифікований Україною 20 вересня 2001 р. [6]. Зауважимо, що він ніяк не пов'язаний з іншими договорами, крім Бернської Конвенції, і не погіршує ніяких прав та

зобов'язань по будь-якими іншими договорами.

Розглядаючи суб'єкти охорони відповідно до цього договору, необхідно зауважити, що в ньому охороняються виконавці і виробники фонограм, без расової чи етнічної відмінності.

Розкриваючи положення відносно строку охорони авторських прав, варто вказати на тому, що він триває, до кінця 50-річного періоду, відлік якого починається з кінця року, в якому фонограма була опублікована, або (в разі відсутності такого опублікування) продовж 50 років з дня

запису фонограми – 50 років з кінця року, в якому був зроблений запис.

Авторсько-правова охорона поширюється на форму вираження, а не на ідеї, процеси, методи функціонування або математичні концепції як такі. Компіляції даних або іншої інформації в будь-якій формі, які за підбором і розташуванням інформації є результатом інтелектуальної творчості, охороняються як такі. Така охорона не поширюється на самі дані або інформацію і не стосується якого-небудь авторського права, що відноситься до самих даних або інформації, що міститься в компіляції.

Література

1. Всесвітня конвенція про авторське право 1952 року від 06.09.1952 [Електронний ресурс] / Конвенція // – Режим доступу : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_052.

2. Конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їхніх фонограм від 29 жовтня 1971 року [Електронний ресурс] / Конвенція // – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_124.

3. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів (Паризький Акт від 24 липня 1971 року змінений 2 жовтня 1979 року) [Електронний ресурс] / Конвенція // – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_051.

4. Лазебний В.С., Розорінов Г.М., Толюпа С.В. Основи інтелектуальної власності та її захисту. – К. : Ліра-К, 2011. – 150 с.

5. Міжнародна конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_763.

6. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про виконання і фонограми, прийнятий Дипломатичною конференцією 20 грудня 1996 року [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_769.

Реферат

Правовая компетентность по охране авторского права педагогических работников профессионально-технических учебных заведений: международный аспект

Александр Радкевич,

кандидат юридических наук, старший научный сотрудник лаборатории зарубежных систем профессионального образования и обучения Института профессионально-технического образования НАПН Украины

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА:

педагогические работники, профессионально-технические учебные заведения, охрана авторского права, международные договоры, конвенции

В статье раскрываются вопросы охраны авторских прав педагогических работников профессиональной школы в части международных систем охраны авторских и смежных прав. Уделено внимание международным конвенциям и договорам ратифицированным Украиной.

Акцентируется внимание на Всемирной конвенции об авторском праве 1952 года, главная цель которой - создание универсального режима для охраны и защиты авторских прав на литературные, научные и художественные произведения на международном уровне.

Рассмотрена Конвенция об охране интересов производителей фонограмм от незаконного воспроизводства, которая направлена на государственные обязательства по охране интересов производителей фонограмм, являющихся гражданами других стран-участниц Конвенции, от производства копий фонограмм без согласия производителя и от ввоза таких копий всякий раз, когда упомянутое производство или ввоз осуществляется с целью распространения их или их копий среди публики;

Раскрыто положение Бернской Конвенции об охране литературных и

художественных произведений, основная цель которой – это охрана настолько эффективно, насколько это возможно. Основной задачей является обеспечение прав авторов на их литературные и художественные произведения. Бернской Конвенцией определены четкие критерии для предоставления такой правовой охраны;

Исследованы положения международной Конвенции об охране интересов исполнителей, производителей фонограмм и вещательных организаций, которая внесла в международное законодательство целый ряд дефиниционных определений, таких, как: «исполнители», «фонограмма», «производитель фонограмм», «публикация», «воспроизведение» «телерадиовещание», «ретрансляция».

Проанализированы положения международной Конвенции об охране интересов исполнителей, производителей фонограмм и вещательных организаций, на основе чего определено, что охрана, предоставляемая исполнителям, включает возможность предотвращать: трансляцию без их согласия или использование материалов в эфире, за исключением случаев, когда используемое для передачи материалы уже были переданы для всеобщего обозрения или переданы для эфирного показа; осуществление без их согласия записи исполнения, что не было предметом самой записи; воспроизведение без их согласия записи их исполнения; если первоначальная запись была осуществлена без их согласия; если воспроизведение осуществляется в иных целях, чем те, на которую исполнители дали свое согласие; если первоначальная запись осуществлена в соответствии с положениями ст. 15, а воспроизведение происходит с другой целью, нежели указанной в этих положениях.

Уделено внимание договору Всемирной организации интеллектуальной собственности по исполнениям и фонограммам, основная цель которого заключается в том, что он регулирует права на авторскую продукцию с момента первой публикации, отсчет начинается с конца года, в котором фонограмма была опубликована, или (в случае отсутствия такого опубликования) в течение 50 лет со дня записи фонограммы - 50 лет с конца года, в котором была сделана запись. Заметим то, что этот договор никак не связан с другими договорами, кроме Бернской Конвенции, и не ухудшает никакие права и обязательства по любым другим договорам.

Сделан вывод о том, что охрана распространяется на форму выражения, а не на идеи, процессы, методы функционирования или математические концепции как таковые. Компиляции данных или другая информация в любой форме, по подбору и расположению, представляют собой результат интеллектуального творчества и охраняются, как таковые. Такая охрана не распространяется на данные или информацию и не касается какого-либо авторского права, которое относится к самим данным или информации, содержащейся в компиляции.

Abstract

Legal competence for VET schools pedagogical workers' copyright protection: international aspect

Aleksander Radkevych

Ph.D. of Law, Senior researcher

*Foreign systems of vocational education and training Laboratory
Institute of vocational education and training of NAPS of Ukraine*

KEY WORDS:

teaching staff,
vocational education,
protection of copyright,
international treaties,
conventions

The article deals with the protection of copyrights of professional teaching staff in the VET of international systems of copyright and related rights. Attention is paid to international conventions and international treaties ratified by Ukraine.

The attention paid to: Universal Copyright Convention of 1952. Main goal of Conventions its - creating a universal regime for the conservation and protection of copyright in literary, scientific and artistic works internationally.

Considered Convention for the Protection of Producers of Phonograms Against Unauthorized Duplication of their productions which is aimed at government undertakes the protection of producers of phonograms who are nationals of other participating countries, from the production of copies of phonograms without the consent of the producer and import of copies every time mentioned production or importation is to spread them or their copies to the public.

Exposed position Berne Convention, whose main objective is the protection as effectively as possible. The main objective is to ensure the rights of authors and their literary and artistic works. Berne Convention set clear criteria for granting such legal protection.

Researched the position of the International Convention for the Protection of Performers, Producers of Phonograms and Broadcasting Organizations that introduced into a number of international law differential definitions such as "performers", "soundtrack", "producer of phonograms", "publication," "play" "TV and radio", "Relay".

Analyzes the International Convention for the Protection of Performers, Producers of Phonograms and Broadcasting Organizations, it specifies that the protection provided to performers includes the ability to prevent: analyzes the International Convention for the Protection of Performers, Producers of Phonograms and Broadcasting Organizations, it specifies that the protection provided to performers includes the ability to prevent; implement without their consent record performance, which was not the subject of entry; reproduction without their consent record of their performance; if the original fixation was made without their consent; if the reproduction is made for purposes other than those for which the performers gave their consent; if the original fixation made under the provisions of

---

Article 15 and playback there for a purpose other than specified in these regulations.

Paid attention to the Treaty of the World Intellectual Property Organization Performances and Phonograms Treaty. Its basic feature consists that it regulates the rights to copyright works from the first publication, counting from the end of the year in which the phonogram was published, (or - in the absence of such publication) within 50 years from the date of recording soundtracks - 50 years from the end of the year in which the recording was made. It should be noted the fact that it has no connection with other agreements, except the Berne Convention, and does not degrade any rights and obligations under any other treaties.

Is concluded that the protection extends to form expressions and not to ideas, processes, methods of operation or mathematical concepts as such. Compilations of data or other information in any form that on selection and location, constitute intellectual creations shall be protected as such. Such protection does not extend to the data or information and not applicable any copyrights which applies to the data itself or information contained in the compilation.

References

1. Vsesvitnya konventsia pro avtors'ke pravo 1952 roku vid 06.09.1952 [Elektronnyy resurs] / Konventsia // – Rezhym dostupu :http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_052.
2. Konventsia pro okhoronu interesiv vyrobnykiv fonohram vid nezakonnoho vidtvorennya yikhnikh fonohram vid 29 zhovtnya 1971 roku [Elektronnyy resurs] / Konventsia // – Rezhym dostupu :http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_124.
3. Berns'ka konventsia pro okhoronu literaturnykh i khudozhnikh tvoriv (Paryz'kyi Akt vid 24 lypnya 1971 roku zminenyi 2 zhovtnya 1979 roku) [Elektronnyy resurs] / Konventsia // – Rezhym dostupu : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_051.
4. Lazebnyy V.S., Rozorinov H.M., Tolyupa S.V. Osnovy intelektual'noyi vlasnosti ta yiyi zakhystu. – K. : Lira-K, 2011. – 150 s.
5. Mizhnarodna konventsia pro okhoronu interesiv vykonavtsiv, vyrobnykiv fonohram i orhanizatsiy movlennya [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu :http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_763.
6. Dohovir Vsesvitn'oyi orhanizatsiyi intelektual'noyi vlasnosti pro vykonannya i fonohramy, pryynyaty Dyplomatychnoyu konferentsiyeyu 20 hrudnya 1996 roku [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu :http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_769.